

УДК [378:373.3]:004.9

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.16>

Ірина ОСТАПІЙОВСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025

ORCID: 0000-0003-1208-7230

Бібліографічний опис статті: Остапійовська, І. (2021). Роль медіаосвіти у формуванні культури інформаційної діяльності майбутніх учителів початкової школи. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 107–112, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.16>

РОЛЬ МЕДІАОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті на основі означення феномену «інформація» було доведено, що вона набуває цінності для особистості тільки тоді, коли стає об'єктом певної діяльності, а саме – інформаційної. Задля результативності інформаційна діяльність повинна підпорядковуватися певній системі норм-правил, які формують культуру інформаційної діяльності (КІД). Було актуалізовано зміст інформаційної діяльності сучасного вчителя початкової школи як діяльності, яка повинна дозволяти максимально якісно виконати будь-які нагальні педагогічні завдання, та запропоновано алгоритм її виконання. Також у дослідженні обґрунтовано, що ефективна професійна інформаційна діяльність вимагає від сучасного учителя початкової школи розвиненої на високому рівні КІД у контексті роботи із: цифровою інформацією, яка подана у різних формах; програмно-технічними засобами ІКТ; безпечної роботи із ресурсами, розміщеними у глобальних та локальних комп'ютерних мережах; міжособистісного спілкування у різному режимі та формі з використанням відповідних засобів ІКТ. Крім того вона передбачає використання різноманітних медіаресурсів як джерела, інформації пов'язаної із реальними подіями, фактами тощо. Це вимагає від педагога сформованих медіакомпетентностей, які формують медіаграмотність і набуваються у процесі навчання і самоосвітньої діяльності та потребують постійної актуалізації, оскільки із розвитком ІКТ, постійно вдосконалюються також й механізми мережових маніпуляцій, фальсифікацій, шахраювань тощо. Таким чином, медіаосвіта є важливою складовою частиною процесу формування КІД майбутніх учителів початкової школи в процесі їх фахової підготовки. Також у публікації визначено перспективи подальших досліджень як розробку моделі формування КІД у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи та інтеграції елементів медіаосвіти у її структуру.

Ключові слова: культура інформаційної діяльності учителя початкової школи, медіаосвіта, медіаграмотність, цифрові навички учителя початкової школи, формування культури інформаційної діяльності майбутніх учителів початкової школи, фахова підготовка майбутніх учителів початкової школи.

Ірина ОСТАПІЙОВСЬКА

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Primary Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0003-1208-7230

To cite this article: Ostapiovska, I. (2021). Rol mediaosvity u formuvanni kultury informatsiinoi diialnosti maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly [The role of media education in the formation of the culture of information activities of future primary school teachers]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 107–112, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.16>

THE ROLE OF MEDIA EDUCATION IN THE FORMATION OF THE CULTURE OF INFORMATION ACTIVITIES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Based on the definition of the phenomenon of «information» in the article has been proved that it acquires value for the individual only when it becomes the object of a certain activity, namely – information. In order to be effective, information activities must be subject to a certain system of norms and rules, which shape the culture of information activities (CIA). The content of information activities of a modern primary school teacher has been updated as an activity that should allow to perform any urgent pedagogical tasks with the highest quality and an algorithm for its implementation

have been proposed. In the research also has been substantiated that effective professional information activities require a modern primary school teacher developed at a high level of CIA in the context of working with: digital information, which is presented in various forms; information and communication technologies (ICT) software and hardware; secure work with resources hosted on global and local computer networks; interpersonal communication in different modes and forms with the use of appropriate ICT tools. In addition, it involves the use of various media resources as a source of information related to real events, facts, etc. This requires from the teacher the formed media competencies, which form media literacy and are acquired in the process of educational and self-educational activities and need constant updating, because with the development of ICT, the mechanisms of network manipulation, falsification, fraud, etc. are constantly improving. Thus, media education is an important component of the process of forming the CIA of future primary school teachers in the process of their professional training. Prospects for further research also have been defined in the publication as the development of a model for the formation of CIA in the process of professional training of future primary school teachers and the integration of elements of media education in its structure.

Key words: culture of information activity of primary school teachers, media education, media literacy, digital skills of primary school teachers, formation of culture of information activity of future primary school teachers, professional training of future primary school teachers.

Актуальність проблеми. Однією із характеристик ознак сучасного світового суспільства є глобальна інформатизація усіх сфер його життєдіяльності. Як наслідок можна прослідкувати зростання ролі вмій та навичок роботи з інформацією та засобами її опрацювання. Сьогодні складно уявити цивілізовану людину, котра для вирішення нагальних завдань (як приватних, так і професійних, як особистісних, так і загальносуспільного значення) не користувалася б інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ). Їх використання дозволяє:

- 1) швидко знаходити необхідну інформацію;
- 2) інтенсифікувати процес її сприйняття, критичного аналізу та осмислення;
- 3) підвищити ефективність прийнятих рішень і якість створення власних інформаційних продуктів (як віртуальних, так і матеріальних) чи послуг;
- 4) покращити процес обміну інформацією;
- 5) забезпечити ефективне зберігання, перетворення форм представлення, використання, знищення різноманітної інформації.

Усе вище перераховане передбачає інформаційну діяльність, яка для досягнення максимального результату повинна підпорядковуватися певним правилам – культурі інформаційної діяльності (КІД). В умовах сучасності її основи (переважно на інтуїтивному рівні) закладаються ще у дітей дошкільного віку, але ґрунтовно розпочинають формуватися та розвиватися в учнів початкових класів. Водночас важлива роль належить педагогу, адже саме від його знань, умінь та навичок, особистісних і професійних якостей залежить, що саме засвоїть школяр. Таким чином, для формування культури інформаційної діяльності своїх вихованців учитель повинен сам володіти цією здатністю

на високому рівні. Варто також зазначити, що КІД будь-якої сучасної людини в цілому й учителя початкової школи зокрема – це динамічна якість особисті, зміст якої еволюційно модифікується відповідно до змін у інформаційній змістово-технологічній картині суспільства і, як наслідок, вимагає постійної актуалізації. Таким чином, формування базових основ та здатностей до самоосвітньої діяльності (підвищення кваліфікації) у сфері КІД учителя початкової школи необхідно розпочинати ще під час його фахової підготовки. Разом із тим, сьогодні медіазасоби та медіаресурси стали невід’ємною частиною освітнього процесу і для їх ефективного використання у структурі культури інформаційної діяльності майбутнього вчителя початкових класів необхідно виділяти медіаосвітню складову частину – всі види освітньої діяльності, котрі пов’язані із медіа (Тулодзєцький та ін., 2020, с. 201).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз досліджень дозволив встановити, що серед науковців дотичними і певною мірою синонімічними до авторського розуміння феномену «культура інформаційної діяльності» у стосунку до будь-якої особистості в цілому, а також й учителя (майбутнього учителя) початкової школи зокрема є: «інформаційна культура», та «цифрові навички (уміння)» (цей термін засовують здебільшого закордонні вчені), – тому публікації цієї тематики варто розглядати у полі теми статті. Таким чином, уваги заслуговують дослідження сформованості навичок безпечної роботи в Інтернеті голландських учених А. ван Дейрсена, А. ван дер Зеува, П. де Бура, Г. Янсена, Т. ван Ромпайа (van Deursen et al., 2021), наукові праці присвячені вивченню факторів, які впливають

на частоту використання ІКТ в освіті, та рівень сформованості КІД (цифрових навичок) педагогів німецьких учених М. Сейлер, Дж. Мербок, Ф. Фішер (Сейлер та ін., 2021), колумбійських дослідників К. Роа Банкес, С. Г. В. Рохас Торрес, Л. Дж. Гонсалес Рінкон, Е. Г. Ортіс Ортіс (Roа Vanquez et al., 2021), С. Вальбуена Дуартеа, А. П. Медіна, А. П. Гюетт, В. Сарай, Т. Барранко (Valbuena Duartea et al., 2021), котрі також займалися розробкою програм інтеграції курсів формування ІКТ-навичок в освітній процес; у вітчизняній науці вартими уваги є дослідження основ інформаційної культури особистості В. Жигір (Жигір, 2020), К. Пирогової (Пирогова, 2021), О. Решетілової та О. Козар (Решетілова, Козар, 2021). Варто також зазначити, що медіаосвіта є важливою складовою частиною освітнього процесу, так уваги заслуговують наукові та методичні напрацювання українських учених присвячені інтеграції медіаосвітніх курсів у процес навчання предметів початкової школи: «Я досліджую світ» – О. Волощенко, О. Козак (Волощенко, Козак, 2020) та О. Мокрогуза (Мокрогуз, 2020), мистецької освітньої галузі – О. Волошенюк та О. Чорного (Волошенюк, Чорний, 2020), мовно-літературної освітньої галузі – І. Старагіної (Старагіна, 2020) та ін.; закладів вищої освіти – Г. Васяновича, Л. Герганова, Т. Бешок (Васянович та ін., 2020), Л. Петрик (Петрик, 2020), О. Рекун (Рекун, 2020) та ін.

Мета дослідження полягає в актуалізації змісту поняття культура інформаційної діяльності учителя початкової школи та змісту її формування під час освітньої підготовки майбутнього фахівця, визначені змісту та особливостей інтеграції медіаосвіти у цей процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформація – це феномен, який не має єдиного чіткого наукового означення. Її, з філософської точки зору, можна дефініціювати як нові відомості, які отримуються з довколишнього світу під час взаємодії із ним (Гончаренко, 1997, с. 150). Таким чином, інформація набуває цінності для особистості тільки тоді, коли піддається певній «обробці»: тобто вона стане об'єктом певної діяльності, а саме – інформаційної. Задля результативності інформаційної діяльності, вона повинна підпорядковуватися певній системі норм-правил, які формують культуру інформаційної діяльності. Водночас

їх умовно можна розділити на дві групи, які стосуються:

1) роботі, власне, з інформацією (це, в основному, критикоаналітична діяльність, спрямована на оцінювання «якості» інформації та її відповідності сформульованій потребі,

2) діяльності, яка пов'язана із джерелами інформації та засобами її опрацювання.

Водночас інформаційна діяльність сучасного вчителя початкової школи у загальному, «широкому» розумінні повинна дозволяти максимально якісно виконувати будь-які нагальні педагогічні завдання. Із цією метою педагог може скористатися алгоритмом:

1) визначити необхідні джерела інформації, які дозволять максимально ефективно вирішити проблему;

2) вибрати технології отримання та опрацювання необхідної інформації;

3) створити власний інформаційний ресурс (продукт) матеріальний чи нематеріальний, котрий сприяє досягненню запланованої мети;

4) використати результати проведеної інформаційної діяльності для досягнення мети;

5) організувати, за потреби, зберігання, передачу або доступ до результатів проведеної інформаційної діяльності чи їх знищення (Пріма та ін., 2020).

Оскільки домінуючими освітніми засобами (особливо в умовах дистанційного навчання, спричиненого пандемією COVID-19) стали ІКТ, то ефективна професійна інформаційна діяльність вимагає від сучасного учителя початкової школи розвиненої на високому рівні КІД у контексті роботи із:

1) цифровою інформацією, яка подана у різних формах;

2) програмно-технічними засобами ІКТ;

3) безпечної роботи із ресурсами, розміщеними у глобальних та локальних комп'ютерних мережах;

4) міжособистісного спілкування у різному режимі та формі з використанням відповідних засобів ІКТ тощо (Пріма та ін., 2020).

Оскільки однією із характеристичних особливостей Нової української школи (НУШ) є практична спрямованість освіти, то вона вимагає від педагога якомога більш повно інтегрувати реальні явища, події, факти у навчальний процес. Із цією метою доцільно використовувати різноманітні медіаресурси. Варто

зазначити, що під час їх використання для досягнення запланованих результатів педагог повинен діяти згідно з нормами КІД. Разом із тим, під час роботи з мережевими медіа досить часто можуть виникати різноманітні небезпеки, які пов'язані із кібербезпекою, фейками та маніпуляціями, відсутністю чи недостатністю навичок відбору та критичного сприйняття інформації, нетикету й медіагігієни (Тулодзєцький та ін., 2020, с. 12). Це вимагає від педагога сформованих медіакомпетентностей. Проте, вони не можуть бути набутими моментально: сукупність цих якостей, які формують медіаграмотність набуваються у процесі навчання і самоосвітньої діяльності (як результат медіаосвітньої і самомедіаосвітньої діяльності) та потребують постійної актуалізації, оскільки із розвитком ІКТ, постійно вдосконалюються також й механізми мережових маніпуляцій, фальсифікацій, шахраювань тощо. Таким чином, медіаосвіта є важливою складовою частиною процесу формування КІД майбутніх учителів початкової школи в процесі їх фахової підготовки, водночас, як зазначає Л. Петрик, подібна інтеграція повинна враховувати такі тенденції розвитку сучасної освіти як: інноватизація, інформатизація, інтеграція,

навчання на основі дослідження, безперервність навчання (Петрик, 2020, с. 29). Крім того, реалізацію медіаосвітньої діяльності, як засобу формування КІД у процесі фахової підготовки студентів необхідно проводити з обов'язковим врахуванням специфіки педагогічної діяльності учителя початкової школи: мультипредметну освітню діяльність, досягнення навчальних, виховних, розвивальних цілей, взаємодію не лише із учнями та колегами, але й батьками (опікунами) школярів, представниками інших закладів освіти, організацій тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи результати дослідження можна стверджувати, що медіаосвіта як засіб використання ресурсів та сучасних засобів медіа є обов'язковою складовою частиною процесу формування культури інформаційної діяльності майбутніх учителів початкової школи. Вона формує здатності критикоаналітичної оцінки медіаінформації та уміння використання медіа-ресурсів та медіазасобів для досягнення педагогічної мети. У контексті теми дослідження детальнішого опрацювання вимагає розробка моделі формування КІД у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи та інтеграції елементів медіаосвіти у її структуру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади [Текст] / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 405 с.
2. Van Deursen A., van der Zeeuw A., de Boer P., Jansen G., van Rompay T. Development and validation of the Internet of Things Skills Scale (IoTSS). *Information, Communication & Society*. 2021. DOI: 10.1080/1369118X.2021.1900320 (дата звернення: 16.08.2021)
3. Sailer M., Murbock J., Fischer F. Digital learning in schools: What does it take beyond digital technology? *Teaching and Teacher Education*. 2021. № 103(1):103346. URL: https://www.researchgate.net/publication/350870339_Digital_learning_in_schools_What_does_it_take_beyond_digital_technology (дата звернення: 16.08.2021)
4. Roa Banquez K., Rojas Torres C. G. V., González Rincón L. J., Ortiz Ortiz E. G. El docente en la era 4.0: una propuesta de formación digital que fortalezca el proceso de enseñanza y aprendizaje. *Revista Virtual Universidad Católica del Norte*. 2021. Vol. 63. pp. 126–160. URL: <https://www.doi.org/10.35575/rvucn.n63a6> (дата звернення: 16.08.2021)
5. Valbuena Duarte S., Medina A. P., Güetteb A. P., Saray V., Barranco T. Empoderamiento docente para la integración de las tic en la práctica pedagógica, a partir de la problematización del saber matemático. *Academia y Virtualidad*. 2021. Vol. 14(1). pp. 41–62. DOI: <https://doi.org/10.18359/ravi.5161> (дата звернення: 16.08.2021)
6. Жигір В. До питання про інформаційну культуру майбутнього вчителя. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти* : матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (26–27 листопада 2020 року., Бердянський державний педагогічний університет). Бердянськ, 2020. С. 36–43. URL: https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Materialy_konferentsii_2020.pdf (дата звернення: 19.01.2021)
7. Пирогова К. М. Поняття інформаційної культури в сучасному комунікаційному просторі. *Соціальні комунікації: стратегічні взаємодія та взаємовплив* : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Запоріжжя : ЗНУ, факультет журналістики, 2021. С. 110–114. URL: https://www.researchgate.net/profile/Oleh-Dzholos/publication/353210960_Radio_Kultura_ak_kulturno-prosvitnicka_radiostancia_NSTU/

links/60ed37a5fb568a7098a69b4a/Radio-Kultura-ak-kulturno-prosvitnicka-radiostancia-NSTU.pdf#page=110 (дата звернення: 06.08.2021)

8. Решетілова О. М., Козар О. Р. Особливості формування інформаційної культури особистості в умовах інформаційного простору. *Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД) НМетАУ*. 2021. Вип. 3. С. 132–135. URL: https://nmetau.edu.ua/file/vcheni_zapiski_kdid_vip.3.pdf#page=133 (дата звернення: 03.08.2021)

9. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ»: навч.-метод. пос. Київ: Академія української преси. Центр вільної преси, 2020. 36 с.

10. Мокрогуз О. П. Медіаграмотність в інтегрованому курсі «Я досліджую світ»: навч.-метод. пос. / За ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волощенко. Київ: Академія української преси. Центр вільної преси, 2020. 36 с.

11. Волощенко О. В., Чорний О. В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ: навч.-метод. пос. Київ: Академія української преси. Центр вільної преси, 2020. 54 с.

12. Старагіна І. П. Нова українська школа: методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з предметів мовно-літературної освітньої галузі: навч.-метод. пос. / За ред. О. В. Волощенко, В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси. Центр вільної преси, 2020. 58 с.

13. Васянович Г. П., Герганов Л. Д., Бешок Т. В. Діагностика рівнів сформованості медіаграмотності майбутніх рівнів сформованості медіаграмотності майбутніх учителів початкових класів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Том 76. № 2. С. 108–125. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3616> (дата звернення: 16.08.2021)

14. Петрик Л. В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до застосування медіазасобів на уроках іноземних мов: дис. ... канд. пед. наук (д-ра філософ.): 13.00.04. Київ, 2020. 295 с.

15. Реун О. О. Медіаграмотність у системі вищої освіти. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 8(164). С. 41–44. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/7150> (дата звернення: 16.08.2021)

16. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник [Текст]. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

17. Пріма Р. М., Остапівська І. І., Пріма Д. М. Феномен інформаційної діяльності сучасного вчителя початкової школи. *Балканско научно обозрение*. 2020. Т. 4. № 1(7). С. 33–36. URL: <https://doi.org/10.34671/SCH.BSR.2020.0401.0008> (дата звернення: 16.08.2021)

REFERENCES:

1. Tulodzietskiy, G., Hertsig, B. & Grafe, S. (2020). *Mediaosvita v shkoli ta na urotsi: Osnovy i pryklady [Media education at school and in class: Basics and examples]*. V. F. Ivanova (Ed.). (V. Klymchenka, Trans). Kyiv: Akademiia ukrainsoi presy, Tsentr vilnoi presy (in Ukrainian)

2. van Deursen, A., van der Zeeuw, A., de Boer, P., Jansen, G. & van Rompay, T. (2021). Development and validation of the Internet of Things Skills Scale (IoTSS). *Information, Communication & Society*. Retrieved from DOI: 10.1080/1369118X.2021.1900320 (in English)

3. Sailer, M., Murbock, J. & Fischer, F. (2021). Digital learning in schools: What does it take beyond digital technology? *Teaching and Teacher Education*. 103(1):103346. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/350870339_Digital_learning_in_schools_What_does_it_take_beyond_digital_technology (in English)

4. Roa Banquez, K., Rojas Torres, C. G. V., González Rincón, L. J. & Ortiz Ortiz, E. G. (2021). El docente en la era 4.0: una propuesta de formación digital que fortalezca el proceso de enseñanza y aprendizaje [The teacher in the 4.0 era: a digital training proposal that strengthens the teaching and learning process]. *Revista Virtual Universidad Católica del Norte – Virtual Magazine Universidad Católica del Norte*. 63, 126–160. Retrieved from <https://www.doi.org/10.35575/rvucn.n63a6> (in Spanish)

5. Valbuena Duarte, S., Medina, A. P., Güetteb, A. P., Saray, V. & Barranco, T. (2021). Empoderamiento docente para la integración de las tic en la práctica pedagógica, a partir de la problematización del saber matemático [Teacher empowerment for the integration of ict in pedagogical practice, from the problematization of mathematical knowledge]. *Academia y Virtualidad – Academy and Virtuality*. 14(1), 41–62. Retrieved from DOI: <https://doi.org/10.18359/ravi.5161> (in Spanish)

6. Zhyhir, V. (2020). Do pytannia pro informatsiinu kulturu maibutnoho vchytelia [On the question of the information culture of the future teacher]. *Psykholoho-pedahohichnyi suprovid fakhovoho zrostantia osobystosti v systemi neperervnoi profesiinoi osvity: mater. Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii. [Psychological and pedagogical support of professional growth of personality in the system of continuing professional education, Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference]*. Berdiansk. (pp. 36–43). Retrieved from https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Materialy_konferentsii_2020.pdf (in Ukrainian)

7. Pyrohova, K. M. (2021). Poniattia informatsiinoi kultury v suchasnomu komunikatsiinomu prostori [The concept of information culture in the modern communication space]. *Sotsialni komunikatsii: stratehichni vzaiemodiia ta vzaiemovplyv: Materialy II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. [Social Communications: Strategic Interaction and Interaction, Proceedings of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Zaporizhzhia : ZNU, fakultet zhurnalistyky (pp. 110–114). Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Oleh-Dzholos/publication/353210960_Radio_Kultura_ak_kulturno-prosvitnicka_radiostancia_NSTU/links/60ed37a5fb568a7098a69b4a/Radio-Kultura-ak-kulturno-prosvitnicka-radiostancia-NSTU.pdf#page=110 (in Ukrainian)*
8. Reshetilova, O. M. & Kozar, O. R. (2021). Osoblyvosti formuvannia informatsiinoi kultury osobystosti v umovakh informatsiinoho prostoru [Features of formation of information culture of the person in the conditions of information space]. *Vcheni zapysky kafedry dokumentoznavstva ta informatsiinoi diialnosti (KDID) NMetAU – Scientific notes of the Department of Documentation and Information Activity (DAIA) of NMetAU*. 3, 132–135. Retrieved from https://nmetau.edu.ua/file/vcheni_zapysky_kdid_vip.3.pdf#page=133 (in Ukrainian)
9. Voloshchenko, O. & Kozak, O. (2020). *Intehratsiia mediahramotnosti v navchalnyi predmet «Ia doslidzhuu svit» [Integration of media literacy into the subject «I explore the world»]. Kyiv : Akademiia ukrainskoi presy. Tsentrl vilnoi presy. (in Ukrainian)*
10. Mokrohuz, O. P. (2020). Mediahramotnist v intehrovanomu kursi «Ia doslidzhuu svit» [*Media literacy in the integrated course «I explore the world»*]. V. F. Ivanova & O. V. Volosheniuk (Ed.). Kyiv : Akademiia ukrainskoi presy. Tsentrl vilnoi presy. (in Ukrainian)
11. Volosheniuk, O. V. & Chornyi, O. V. (2020). Metodyka formuvannia umin z mediahramotnosti na zaniattiakh z intehrovanoho kursu «Mystetstvo» v NUSh [Methods of forming skills in media literacy in classes on the integrated course «Art» at NUS]. Kyiv : Akademiia ukrainskoi presy. Tsentrl vilnoi presy. (in Ukrainian)
12. Starahina, I. P. *Nova ukrainska shkola: metodyka formuvannia umin z mediahramotnosti na zaniattiakh z predmetiv movno-literaturnoi osvithoi haluzi [New Ukrainian school: methods of formation of skills in media literacy in classes on subjects of language and literature education]*. O. V. Volosheniuk & V. F. Ivanova. Kyiv : Akademiia ukrainskoi presy. Tsentrl vilnoi presy. (in Ukrainian)
13. Vasianovych, H. P., Herhanov, L. D. & Beshok, T. V. (2020). Diahnastyka rivniv sformovanosti mediahramotnosti maibutnykh rivniv sformovanosti mediahramotnosti maibutnykh uchyteliv pochatkovykh klasiv [The level formation diagnostics of prospective elementary school teachers' media literacy]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools*. 76(2), 108–125. Retrieved from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3616> (in Ukrainian)
14. Petryk, L. V. (2020). Pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoii shkoly do zastosuvannia mediazasobiv na urokakh inozemnykh mov [Future primary school teacher's training to the use of media tools at foreign languages lessons]. *Candidate's thesis*. Kyiv. (in Ukrainian)
15. Rekun, O. O. (2020). Mediahramotnist u systemi vyshchoi osvity [Media literacy in the higher education system]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedagogichni nauky – Bulletin of the T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium». Series: Pedagogical sciences*. 8(164), 41–44. Retrieved from <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/7150> (in Ukrainian)
16. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv : Lybid. (in Ukrainian)
17. Prima, R. M., Ostapiovska, I. I. & Prima, D. M. (2020). Fenomen informatsiinoi diialnosti suchasnoho vchytelia pochatkovoii shkoly [The phenomenon of information activity of modern primary school teachers]. *Balkansko nauchno obozrenye – Balkan Scientific Review*. 4, 1(7), 33–36. Retrieved from <https://doi.org/10.34671/SCH.BSR.2020.0401.0008> (in Ukrainian)